

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ЗАКОРДОННЕ МОВНЕ СТАЖУВАННЯ УЧНІВ КИЇВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

СХІДНИХ МОВ №1 У ЧАРТЕРНІЙ МОВНІЙ ШКОЛІ

Розробник Положення про закордонне мовне стажування учнів Київської гімназії східних мов № 1 у чартерній мовній школі Савченко М.П. – заступник директора з навчально-методичної роботи, вчитель-методист історії Київської гімназії східних мов № 1, заслужений вчитель України.

Мета. З метою реалізації змісту Законів України «Про світу», «Про загальну середню освіту», «Про інноваційну діяльність», Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Програм «Освіта столиці. 2011-2015 роки», «Київ. Освіта столиці. 2015-2018 роки», «Освіта Києва. 2019-2023 роки», Комплексної програми «Стратегічні напрямки інноваційного розвитку Київської гімназії східних мов №1 на 2012-2017 роки», завдань всеукраїнського рівня дослідно-експериментальної роботи за темою: «Реалізація інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів» (2012-2019 роки), закордонного мовного стажування учнів Київської гімназії східних мов №1 організовується діяльність тимчасової чартерної мовної школи у країні проходження іншомовного стажування на базі закордонних освітніх центрів, закладів вищої та загальної середньої освіти [1, С. 90-91].

Завдання іншомовного стажування учнів гімназії:

- адаптація учнів гімназії в умовах іншомовних культурних цінностей, у ситуаціях існування різномірних культур;
- на основі визначених засобів навчання іноземних мов через іншомовне спілкування поглиблення ключових та предметних компетентнос гей учнів, удосконалення мовленнєвих умінь, лінгвокультурологічних і соціолінгвістичних норм;
 - удосконалення іншомовної комунікативної, соціокультурної компетентності учнів;
 - усвідомлене сприймання мовної картини світу в країні проходження мовного стажування;
 - сприяння становленню структури особистості, гімназиста-мовця, яка виступає одночасно в трьох іпостасях: як мовна особистість, мовленнєва особистість та комунікативна особистість на базі трьох рівнів: вербально-семантичного, когнітивного, прагматичного;
 - комунікативне спілкування, взаємодія між носіями різних культурних, морально-громадянських цінностей з метою розвитку полікультурних компетентностей особистості;
 - орієнтація на міжцивілізаційний діалог культур;
 - відмова від культурно-освітньої монополії (монокультурного підходу) щодо інших націй та народів;
 - заохочення інтегрованого підходу до ознайомлення з духовними, релігійними, моральними, громадянськими цінностями народів у системі міжкультурної освіти з метою формування та розвитку полікультурної (міжкультурної) компетентності учнів;
 - сприяння самовизначенню, самовдосконаленню, самореалізації особистості учнів, становленню їх індивідуальної траєкторії інтелектуального розвитку в умовах глобалі- заційного світу;
 - сприяння набуттю індивідуального соціального досвіду в іншомовному соціокультурному середовищі (Я – людина; Я – учень гімназії; Я – киянин (киянка); Я – громадянин України; Я – мешканець планети Земля) та розвитку особистісно-соціальної компетентності учнів;

- сприяння впровадженню міжкультурного виміру в освітню систему гімназії.

Формування компетентностей в учнів під час закордонного мовного стажування:

- чутливості до різних мовних, культурних, моральних і релігійних джерел людської різноманітності;
 - уміння діалогічного спілкування з носіями інших культур і вступати в діалог, у міжкультурну взаємодію;
 - навички для навчання співжиття (робота в команді, кооперативне навчання, емпатичне спілкування, навчання в ситуації успіху (із застосуванням ситуативних методик, кейс-методів, інформаційно-комунікаційних, проектних методик тощо));
 - мирне розв'язання конфліктів, розвиток впевненості у собі;
 - реалізація завдань дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою: «Впровадження інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально- громадянських цінностей учнів» (місце закордонного мовного стажування учнів у моделі' особистісного розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів);
 - уміння досліджувати вірування, соціальну практику, символи, ритуали, етикет, традиційні (етнічні) свята, традиції, моральні, громадянські цінності та критично розглядати суперечливі питання світогляду іноземців;
 - розвиток критичного мислення та особистої рефлексії на основі застосування науковості, міжкультурного підходу до європейської, азійської, африканської тощо різноманітності;
 - вивчення конкретних педагогічних практик закордонних освітніх центрів, закладів вищої та загальної середньої освіти із проблематики навчання іноземних мов, рідної мови, історії, культури народів на засадах культурно-освітнього співробітництва;
 - культурний дискурс;
 - запровадження освітніх стратегій, що підвищують усвідомлення цінності дебатів та сприяють діалогу і спілкуванню (освітні стратегії визначають спільні та суміжні ідеї та цінності, а також визначають відмінності й звертання до них, що сприяє порозумінню між культурами у просторі і часі);
 - засвоєння культурних цінностей народів у процесі ознайомлення із культурною спадщиною в країні мовного стажування з метою реалізації окремих завдань проекту «Інші країни, культури» в гімназії – асоційованій школі ЮНЕСКО;
 - сприяння засвоєнню демократичних цінностей, толерантності на основі ознайомлення, вивчення окремих аспектів регіональної, національної історії, культури, традицій, суспільствознавчої освіти (освіти в галузі етнокультури, етики, прав людини як першоджерел);
 - виховання в учнів миролюбства, потреби та необхідності побудови особистісної системи цінностей, визначення сенсу життя як важливого шляху кожної особистості до нового рівня моральної та громадянської зрілості, що своїм культурним, національним корінням входить у рідну землю й спрямована на гуманістичні цінності, ідеали, віру, наповнена людською гордістю та повагою до своєї Батьківщини, до людей, дає особистості, народу вільно реалізовувати свій внутрішній потенціал на засадах людської гідності, національної самосвідомості, сповідання культури міжетнічних відносин, загальнолюдську мораль (учні знають і вміють цивілізованим шляхом відстоювати свої права і свободи, дотримуватись законів, сприяючи громадянському миру та злагоді в суспільстві);
 - сприяння процесу еволюційного перетворення внутрішнього «Я» особистості учня, пов'язаного з осмисленням себе, своїх здібностей, особистісних перспектив, із формуванням

та усвідомленням самовизначення, життєвих перспектив, самоствердженням, самореалізацією конкурентоспроможної особистості в умовах ринку;

- сприяння інтеграції національної системи освіти у міжнародний освітньо- культурний простір.

Місце проведення: країни Сходу, мов яких навчаються учні; англомовні країни; закордонні освітні центри, заклади вищої та загальної середньої освіти.

Час проведення (тривалість стажування): від 2 тижнів до 2 місяців (під запит гімназії східних мов №1) як під час шкільних канікул, так і в ході навчального року.

Статус функціонування: тимчасовий, запланований.

Управління: на базі гімназії – адміністрація; під час закордонного мовного стажування – керівники групи учнів – педагоги гімназії спільно з керівниками мовного стажування в країні проходження.

На 1 групу 15 осіб: 1-2 керівники; на 1 групу до 30 осіб: 2-4 керівники на базі закордонного освітнього центру ЗВО, ЗЗСО.

Керівники групи: призначаються адміністрацією гімназії за рекомендацією методичних кафедр учителів східних, англійської мов, високопрофесійних педагогів закладу освіти. Очолює групу вчитель, який навчає тієї іноземної мови, стажування з якої передбачається в іноземній державі. Керівники групи учнів координують виконання ними внутрішнього розпорядку дня мовної школи, дотримання правил безпеки особистої життєдіяльності, сприяють організації своєчасного харчування учасників мовного стажування та дозвілля у вільний від навчання час та у вихідні дні, дотримання правил внутрішнього розпорядку в готелі (гуртожитку) – місці проживання учнів.

Керівники групи співпрацюють з приймаючою стороною в питаннях координації підготовки учнів до планових навчальних занять, поза-навчальної діяльності (екскурсії, творчі зустрічі, змагання, презентації тощо).

Педагоги гімназії вивчають методику навчання іноземної мови для іноземців, зі структурою, змістом загальної середньої, (вищої), післядипломної педагогічної освіти в країні проходження мовного стажування, обмінюються із закордонними колегами досвідом навчання та виховання учнів в Україні, розвитку освітньої системи гімназії, зокрема, навчання іноземних мов, участі Київської гімназії східних мов № 1 у міжнародних освітніх проєктах, у проєкті «Інші країни, культури» Асоційованих шкіл ЮНЕСКО, визначають перспективи творчої співпраці гімназії із закордонним освітнім центром, ЗВО, ЗЗСО із проблематики навчання іноземних мов.

Підтвердження проходження результатів мовного стажування: сертифікат закордонного освітнього центру ЗВО, ЗЗСО, що підтверджує проходження мовного стажування (копії сертифікатів учнів, педагогів зберігаються в особових справах учнів, педагогічних працівників).

Учасники чартерної мовної школи: учні Київської гімназії східних мов №1, відібрані для проходження закордонного мовного стажування східної, англійської мов у конкретній державі, за віковими категоріями, рівнем іншомовної комунікативної компетентності та затверджені у складі групи закордонного мовного стажування адміністрацією Київської гімназії східних мов №1 відповідно до чинного законодавства України щодо порядку виїзду групи дітей за кордон.

Адміністрація гімназії надає відповідні документи до управління освіти Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації та отримує погодження Департаменту у справах освіти і науки, молоді та спорту Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на підставі наданого пакету документів у встановлені терміни.

Розклад занять. Розклад навчальних занять (уроків) з іноземної мови, культури, мовної практики, освітньої діяльності в регіоні чартерної мовної школи складається закордонним освітнім центром, ЗВО, ЗЗСО та пропонується для обговорення гімназії для узгодження з адміністрацією Київської гімназії східних мов №1, що передається закордонному освітньому центру, ЗВО, ЗЗСО на базі якого організовується іншомовне стажування учнів гімназії. Розклад розрахований на навчальну тижневу, поетапну навчальну діяльність протягом 5 днів, проведення протягом 6-го дня освітньої діяльності (тематичні екскурсії, спілкування з носіями мови в ЗВО, ЗЗСО, спільні спортивні змагання, культурно-просвітницька діяльність, презентації тощо). 7 день – вільний час.

Фінансування мовного стажування учнів. Фінансування закордонного мовного стажування учнів у чартерній мовній школі проводиться за рахунок позабюджетних коштів (коштів батьків учнів, благодійних внесків волонтерських організацій, доброчинників, за пропозицією іноземної сторони – Посольством іноземної держави тощо). Підставою для оплати іноземного мовного стажування є пропозиція та фінансовий розрахунок закордонного освітнього центру, ЗВО, ЗЗСО та здійснюється власниками коштів, про що повідомляється адміністрація Київської гімназії східних мов №1, педагогічно-керівники групи учнів. Фінансування проїзду учнів в обидва кінці здійснюється також за рахунок позабюджетних коштів. Організацією придбання квитків в обидва кінці для групи учнів, керівників-учасників закордонного мовного стажування займаються уповноважені адміністрацією гімназії особи. Фінансування проживання, харчування учнів проводиться за рахунок коштів батьків, волонтерських організацій тощо.

Динаміка освітнього процесу в умовах закордонного мовного стажування (навчання) в чартерній школі складається з таких етапів:

1 етап: проектування освітнього процесу, яке полягає у формуванні цілей взаємодії педагогів та вихованців, учителів та учнів, визначенні змісту взаємодії, очікуваних результатів та шляхів (педагогічних технологій) їх досягнення.

Мотиваційно-цільовий етап характеризується постановкою мети спільної діяльності, пошуком зовнішніх стимулів, що спонукають учнів до досягнення мети, осмислення поставленої мети як значимої для учня «тут і нині».

Узгодження з адміністрацією гімназії складу керівників закордонного мовного стажування у чартерній мовній школі. Підбір складу учнів для проходження мовного стажування. Узгодження організаційних, педагогічних, фінансових питань мовного стажування з приймаючою стороною.

Другий етап: етап визначення та доведення до учнів завдань (дій), які слід виконати в процесі закордонного мовного стажування, створення запланованих ситуацій (узгоджених із закордонними освітніми центрами, ЗВО, ЗЗСО, педагогами).

Третій етап: етап виконання завдань, вправ випереджаючого характеру, що стосуються питань лінгвокраїнознавства, етнопсихології, етнонаціональних, загальнолюдських, громадянських цінностей, полікультурних компетентностей особистості.

Доведення до керівників, учнів програми мовного стажування, розкладу занять, побутового облаштування, харчування, культурної (екскурсійної), спортивної програм для учнів. Організація керівниками групи проїзду групи (квитки на проїзд, узгодження

трансферу від аеропортів, залізничних, автовокзалів до місць призначення) спільно з батьківською радою.

Організація візової підтримки учасників чартерної мовної школи. Узгодження організаційних питань з батьками учнів щодо виїзду за кордон неповнолітніх дітей. Узгодження питань закордонного мовного стажування з Департаментом у справах освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), з управлінням освіти Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації.

Підготовка відповідного наказу Київської гімназії східних мов №1 про закордонне мовне стажування учнів.

Узгодження з приймаючою закордонною стороною типів навчальних курсів та рівнів мовного стажування (початковий, основний інтенсивний, основний плюс, основний просунутий тощо), що відповідає як запитам навчального закладу, так й рівню певної комунікативної компетентності учнів гімназії.

Четвертий етап: етап здійснення учасниками освітнього процесу в чартерній мовній школі різних видів освітньої (навчальної) діяльності, подолання можливих труднощів розуміння та комунікації учасників освітнього процесу; коригування із закордонними педагогами засобів формування комунікативної компетентності учнів через доцільний добір, раціональну організацію мовного і мовленнєвого матеріалу; комунікативної поведінки вчителів (тренерів), адекватних завданням кожного уроку (навчального заняття), об'єктивним та суб'єктивним чинникам закордонного навчального процесу, зокрема готовності учнів до виконання передбачених видів діяльності; врахування індивідуальних особливостей і можливостей учнів, рівнів їхньої мотивації та готовності до оволодіння іноземною мовою; ситуативне спрямування освітнього процесу, що сприяє усвідомленню учнями реальних соціальних умов, у яких відбувається іншомовне спілкування, особливостей їхньої мовленнєвої поведінки відповідно до цих умов, що вмотивовує, активізує та стимулює мовленнєву діяльність;

надання пріоритетів колективним формам навчання (діалоговим, груповим), спрямованих на виконання проблемно-пошукових завдань, які дають можливість зорієнтувати навчальну, розвивальну, виховну мету на здійснення особистісно значущої для учнів діяльності, пов'язаної із спілкуванням у різних режимах: учень – вчитель (тренер), учень – учень, учні – учні, учні – мовці поза межами освітнього центру тощо, що створює умови для усвідомлення учнями різноманітних соціально-комунікативних ситуацій, з якими вони зустрічаються у реальних обставинах спілкування.

У закордонній мовній школі (чартерній мовній школі) визначається (узгоджується) обсяг мовного і мовленнєвого матеріалу, що рекомендується для вивчення, виконання учнями більше творчих завдань, що зумовлюється позитивними змінами в їхньому розумовому розвитку, зміст і форма презентації ілюстративних, електронних дидактичних матеріалів, що сприяють формуванню в учнів умінь і навичок іншомовного спілкування в усіх його функціях: пізнавальній, регулятивній, ціннісно-орієнтованій, етикетній у межах сфер і конкретних тем, окреслених програмою мовного стажування, що сприяють комплексному, взаємопов'язаному і збалансованому оволодінню всіма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), формуванню в учнів соціокультурної

компетентності на основі культурологічного спрямування закордонного мовного стажування; комплексне виконання практичних, освітніх, розвивальних, виховної цілей навчання на засадах виконання завдань діяльнісного, проблемного, творчого характеру на основі запропонованих методик, зокрема, особистісно орієнтованої освіти, що забезпечують розвиток критичного мислення, ключових та предметних компетентностей, об'єктивного оцінювання та переосмислення свого досвіду, вироблення власної траєкторії та подальших власних стратегій навчання, що може знайти розвиток відповідно до подальшої життєдіяльності.

П'ятий етап: етап обговорення педагогами з української та іноземної сторін, учнями гімназії результатів мовного стажування (за визначеними на початку мовного стажування критеріями, певною системою оцінювання досягнутих результатів), стимулювання розвитку рефлексивних, самооціночних умінь, набутої комунікативної, соціолінгвістичної компетенцій учнів.

Шостий етап: етап презентації закордонного освітнього процесу керівниками (координаторами) закордонного мовного стажування (навчання) учнів, передового освітнього досвіду закордонних колег із проблематики формування комунікативної компетентності учнів засобами конкретної мови для учнів-іноземців, системи загальної середньої, вищої освіти в країні мови стажування, пам'яток культурної та природної спадщини ЮНЕСКО, лінгвокраїнознавства, етнопсихології носіїв мови тощо на засіданні педагогічної, науково-методичної рад, на засіданні методичних кафедр вчителів східних, англійської мов, творчих об'єднань педагогів тощо.

Сьомий етап: презентація учнями-учасниками закордонного мовного стажування в чартерній школі творчого звіту (портфоліо комунікативної, соціолінгвістичної компетенцій) перед учнями, педагогами, батьками (передбачаються різні форми презентацій).

Підведення підсумків закордонного освітнього процесу, міжкультурної комунікації вчителів, учнів. Врахування вчителями іноземної мови гімназії результатів закордонного мовного стажування учнів у процесі навчання іноземної мови в навчальному закладі.

Пріоритетні характеристики комунікативно-діяльнісної, особистісно орієнтованої та культурологічної парадигм закордонної іншомовної освіти учнів:

1) вмотивованість як функціонально-мовленнева зумовленість навчальної діяльності школярів, спрямована на виконання певного комунікативного наміру;

2) цілеспрямованість, яка передбачає використання мовленневих стратегій і тактик, зорієнтованих на кінцеву мету, які дають учням можливість раціонально організувати власну діяльність завдяки сприйманню запропонованої ефективної технології навчання;

3) особистісна зацікавленість школярів у закордонній освітній діяльності з метою оволодіння іншомовною культурою, зокрема соціально-комунікативними особливостями використання мови, що не суперечать прийнятим нормам (лінгвокраїнознавча та соціолінгвістична компетентності);

4) мовленнева активність як постійне прилучення учнів до процесу комунікативної взаємодії, що виражається у безпосередньому (вербальному) чи опосередкованому виконанні комунікативних завдань, зумовлених ситуаціями та потребами спілкування;

5) індивідуальне, характерне кожному учню, ставлення до освітнього процесу, врахування особливостей його готовності до комунікативної взаємодії в іншомовному середовищі;

6) ситуативність як співвіднесеність мовленнєвої діяльності із соціальною ситуацією, у якій відбувається комунікація, а у зв'язку з цим здатність учнів використовувати зразки мовлення, адекватні умовам і зумовлені тематикою спілкування;

7) освітня та виховна цінність навчального матеріалу, його доступність і достатність для реалізації комунікативних намірів учнів, зумовлених сферою, темою і ситуацією спілкування;

8) проблемність як спосіб організації, пред'явлення та інтерпретації навчального матеріалу відповідно до особливостей середовища (мети навчання, видів і форм навчальної діяльності, засобів оволодіння змістом навчання, суб'єктів навчання, сфер спілкування, в яких учні реалізують свої мовленнєві наміри тощо);

9) контактність трьох видів: емоційної, смислової, особистісної, що дає учням можливість розкривати і доцільно використовувати свої особливості, зумовлені характером, віком, досвідом, потребами;

10) мовленнєва взаємодія учасників закордонного мовного стажування: координація дій учнів під час виконання вправ і завдань, взаємодопомога, психологічна сумісність і толерантність у комунікативних стосунках;

11) евристичність як проблемно-пошукова комунікативна діяльність, яка забезпечує розуміння учнями власних дій та усвідомлене відтворення навчального матеріалу, сприяє активізації їхньої діяльності;

12) зв'язок мовленнєвої діяльності з іншими видами: навчально-пізнавальною, трудовою, побутовою тощо;

13) функціональність як визначення провідної ролі функції, а не форми мовних одиниць, усвідомлення їхньої ролі та місця у найтипівіших ситуаціях спілкування та здатність до комунікативної взаємодії;

14) новизна як постійна варіативність усіх компонентів закордонного освітнього процесу, що сприяє формуванню інтересу учнів до діяльності, активізує їхні дії в іншомовному комунікативному середовищі (зокрема, його організації у формі «діалогу культур», класичної іноземної мови та її діалектів).

Законодавчі та нормативні документи для адміністрації закладу освіти, керівників чартерної мовної школи (закордонного мовного стажування (навчання) додаються.

Список використаних джерел

1. Савченко М. П. Гімназія в українсько-східних міжнародних освітніх зв'язках, у діалозі культур. *Дидактика: теорія і практика*: зб. наук, праць. Київ: Ін-т пед НАПН України, 2013. С. 85-93.